

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 8
від «29» грудня 2021 р.

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування,
клас класичного танцю

Київ
2021

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування, клас класичного танцю. Київ, 2021. 36 с.

Укладачі: **Гордійчук І. В.**, викладач хореографічних дисциплін Київської дитячої школи мистецтво № 2 ім. М. І. Вериківського, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; балетмейстер та художній керівник ансамблю класичного танцю «Ярославна»; заслужена артистка України; *координатор групи;*

Вилегжаніна Н. С., викладач хореографічних дисциплін Маріупольської школи мистецтв, спеціаліст вищої категорії, балетмейстер та художній керівник народного ансамблю класичного танцю «Надія»; голова секції хореографічного мистецтва обласних методичних об'єднань Донецького обласного навчально-методичного центру культури, координатор хореографічної секції міської навчально-методичної ради;

Гордійчук К. В., викладач хореографічних дисциплін, завідувач хореографічним відділенням Київської дитячої школи мистецтв № 2 ім. М. І. Вериківського, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; керівник ансамблю класичного танцю «Ярославна»; голова секції викладачів класичної хореографії Київського міського методичного центру закладів культури та навчальних закладів;

Самойленко Р. І., викладач класичного танцю, методист Коледжу хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Рецензенти: **Васірук С. О.**, викладач Івано-Франківської дитячої хореографічної школи, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Ярова Л.В., викладач циклової комісії хореографічних дисциплін Ужгородського інституту культури і мистецтв, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Класичний танець**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування, клас класичного танцю (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 р. № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання з хореографічного мистецтва, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу в класі *класичного танцю*.

Типова навчальна програма зорієнтована на здобуття базових навичок з хореографічного мистецтва класичного танцю в мистецьких школах (хореографічних відділеннях шкіл мистецтв, а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямом).

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Класичний танець**», в якій деталізується, конкретизується та адаптується нормативний зміст дисципліни, відповідно до місцевих умов і потреб учня/учениці, визначаються організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання шляхом перерозподілу нормативного змісту навчання та зміни послідовності навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування в учнів теоретико-практичних і виконавських навичок, опанування та вдосконалення техніки класичного танцю з належним ступенем емоційної, художньо-пластичної виразності; збагачення естетичного досвіду, мотивації до подальшого здобуття хореографічної освіти професійного спрямування в системі фахової передвищої освіти або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти.

Опанування нормативного змісту типової навчальної програми забезпечить учням можливість застосовувати набуті в процесі навчання компетентності для творчої самореалізації.

Нормативний зміст навчальної дисципліни розподілений за роками навчання та модулями, містить визначені результати навчання, які має продемонструвати учень/учениця на різних етапах вивчення дисципліни. У разі збільшення, відповідно до освітньої програми закладу, кількості годин на вивчення цієї навчальної дисципліни, робоча навчальна програма має

передбачати ширші за змістом та більш високі за рівнем складності, ніж описані в типовій навчальній програмі, нормативні результати навчання.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для першого – п'ятого років навчання – *210 год. на рік (6 год. на тиждень)*.

Основною формою організації занять є **груповий урок**.

Навчання проводиться за модулями. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми.

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного/кожної учня/учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі рекомендовано на розсуд викладача **загальну кількість навчальних годин** розподіляти на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня/учениці; повторення/закріплення пройденого матеріалу; репетиції та підготовку до контрольних заходів та/або публічних виступів; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня/учениці тощо).

Програмний матеріал з навчальної дисципліни **«Класичний танець»** формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей та розвитку учнів. Розробляючи робочу програму, викладач має врахувати вимоги до модульного та підсумкового контролю.

Освітній процес з навчальної дисципліни **«Класичний танець»** здійснюється у формі навчальних занять, а також *заходів поточного та підсумкового контролю*.

Поточний контроль здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль) у формі контрольних уроків, переглядів, заліків. Головною вимогою до модульного контролю є: показ вправ ехерсісе біля станка, на середині зали, на пальцях (для дівчат) та *allegro*.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі *річного практичного показу*, що включає результати навчання за типовою навчальною програмою відповідного року.

Наприкінці п'ятого року навчання проводиться **підсумковий** контроль за результатами опанування навчальної програми у формі *практичного показу*.

Зміст проведення поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень учнів конкретизуються в робочій навчальній програмі викладача.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на

4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*Додаток*).

Оцінювання має бути систематичним і послідовним, спрямованим на підтримку учнів в їхніх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягати навчальних результатів за типовою навчальною програмою; воно не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів, темпом набуття компетентностей тощо. Оцінювання в процесі підсумкового контролю здійснюється за результатами опанування типової навчальної програми в повному обсязі та передбачає перевірку набутих фахових компетентностей за показниками, що відповідають нормативним результатам навчання, визначеним типовою навчальною програмою.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. Завдання: закріплення навчального матеріалу елементарного підрівня; робота над формуванням балетної постави та подальшим розвитком координації; початкове вивчення стрибків та рухів на пальцях.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Закріплення навчального матеріалу елементарного підрівня. Формування балетної постави	Exercice біля станка: 1. Demi-pliés по I, II та V позиціях. Музичний розмір: 4/4. Кожне demi-plié виконується на 2 такти. 2. Grands pliés по I, II та V позиціях. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти. 3. Battements tendus вперед, вбік і назад: а) з I та V позицій; б) з demi-plié по I та V позиціях. Музичний розмір: 4/4. Кожний battement tendu виконується на 4 такти. При музичному розмірі 2/4 – на 8 тактів. 4. Passé par terre. Музичний розмір: 4/4. Вправа виконується на 2 такти. 5. Demi-rond de jambe par terre en dehors та en dedans. Музичний розмір: 4/4. Кожний demi rond виконується на 2 такти.	102	1. Демонструє контроль над поставою корпусу та утриманням рівності в плечах зі стегнами (правило 4 точок). 2. Чітко виконує позиції ніг, рук та положення голови. 3. Утримує вагу тіла на опорній нозі, слідкує за напрямком виведення працюючої ноги на носок під час виконання вправ. 4. Знає та володіє положенням рук arrondie та allongé під час виконання port de bras. 5. Виконує

	<p>6. Rond de jambe par terre en dehors та en dedans. Музичний розмір: 4/4. Кожний rond виконується на 4 такти.</p> <p>7. Battements tendus jetés з I та V позицій у всіх напрямках. Музичний розмір: 4/4. Кожний battement tendu jetés виконується на 4 такти. При музичному розмірі 2/4 – на 8 тактів.</p> <p>8. Battements frappés вперед, вбік і назад носком у підлогу. Музичний розмір: 2/4. Виконується на 4 такти.</p> <p>9. Petits battements sur le sou-de-pied (з рівномірним перенесенням ноги). Музичний розмір: 2/4. Виконується на 4 такти.</p> <p>10. Battements doubles frappés у всіх напрямках носком у підлогу. Музичний розмір: 2/4. Виконується на 4 такти.</p> <p>11. Battements fondus у всіх напрямках носком у підлогу. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти.</p> <p>12. Battements relevés lents на 45° у всіх напрямках з I і V позицій. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 4 такти.</p> <p>13. Grands battements jetés з I та V позицій у всіх напрямках. Музичний розмір: 2/4. Виконується на 2 такти.</p> <p>14. Relevés на півпальцях по I, II та V позиціях із витягнутих ніг, з demi-plié (обличчям до станка).</p> <p>15. Pas de bourrée suivi по V позиції на місці (обличчям до станка).</p> <p>16. I port de bras.</p> <p><u>Exercice на середині зали</u> (усі вправи виконуються</p>	<p>програмні стрибки з двох ніг на дві, починаючи та закінчуючи пружним plié (без подвійного plié), зберігаючи певні позиції ніг у повітрі та на підлозі.</p> <p>6. Узгоджує виконання вправ з відповідним музичним темпом і ритмом.</p>
--	--	--

	<p>en face):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Demi-pliés по I, II та V позиціях. 2. Battements tendus вперед, вбік і назад: <ol style="list-style-type: none"> а) з I та V позицій; б) з demi-plié по I та V позиціях. 3. Passé par terre. 4. Demi-rond та rond de jambe par terre en dehors та en dedans. 5. Battements tendus jetés з I та V позицій вперед та вбік. 6. Battements frappés у всіх напрямках носком у підлогу. 7. Petits battements sur le sou-de-pied (з рівномірним перенесенням ноги). 8. Battements doubles frappés у всіх напрямках носком у підлогу. 9. Battements fondus у всіх напрямках носком у підлогу. 10. Battements relevés lents на 45° з I та V позицій вперед та вбік. 11. Grands battements jetés з I та V позицій вперед та вбік. 12. Pas de bourrée suivi по V позиції на місці. 13. Pas couru вперед. 14. Pas de basque (сценічна форма). Музичний розмір: 3/4. Виконується на 1 такт. 15. Поняття en face та épaulement. 16. I та II port de bras в положеннях épaulement. <p><u>Allegro</u> (усі стрибки виконуються en face):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Temps sauté по I, II та V позиції. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 1 такт. При музичному розмірі 2/4 – 2 такти. 2. Changement de pieds. Музичний розмір: 4/4. 		
--	---	--	--

	<p>Виконується на 1 такт. При музичному розмірі 2/4 – на 2 такти.</p> <p>3. Pas écharré з зупинкою у II позиції. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти. При музичному розмірі 2/4 – на 4 такти.</p> <p>4. Pas assemblé з винесенням ноги вбік (обличчям до станка). Музичний розмір: 4/4. Виконується на 1 такт.</p> <p>5. Petit pas chassé вбік.</p> <p>6. Pas польки.</p>		
<p>Модуль 2. Початкове вивчення напівобертів та основних поз класичного танцю. Елементарні вправи на пуантах</p>	<p>Exercice біля станка:</p> <p>1. Battements tendus pliés soutenus в усіх напрямках. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти.</p> <p>2. Battements tendus pour le pied з I та V позицій:</p> <p>а) із опусканням п'яти у II позицію;</p> <p>б) із опусканням п'яти у II позицію в demi-plié;</p> <p>в) зі скороченням ступні (flex) на 25°.</p> <p>Музичний розмір: 4/4. Кожне battement tendu виконується на 2 такти. При музичному розмірі 2/4 – на 4 такти.</p> <p>3. Battements tendus jetés з demi-plié по I та V позиціях у всіх напрямках.</p> <p>4. Battements tendus jetés riqués у всіх напрямках.</p> <p>5. Temps relevé par terre (préparation до rond de jambe par terre) en dehors та en dedans. Музичний розмір: 4/4. Вправа виконується на 2 такт.</p> <p>6. Battements frappés на 30° у всіх напрямках.</p> <p>7. Battements doubles frappés на 30° у всіх напрямках.</p> <p>8. Battements retirés.</p> <p>9. Підготовка до rond de jambe en l'air на 45°,</p>	<p>108</p>	<p>1. Володіє aplomb під час виконання вправ.</p> <p>2. Демонструє правильне положення ступні у releve по I, II та V позиціях на півпальцях.</p> <p>3. Виявляє самоконтроль в роботі ніг, рук, голови під час виконання вправ.</p> <p>4. Тримає точний ракурс у основних позах класичного танцю на середині зали.</p> <p>5. Володіє виконавчою координацією у танцювальних вправах.</p> <p>6. Знає правила підготовки пуантів до занять.</p> <p>7. Демонструє правильний підйом ступні на пуанти.</p>

	<p>згинаючи та розгинаючи ногу по прямій лінії.</p> <p>10. Tombé та coupé на sur le cou-de-pied по V позиції на всій ступні та на півпальці.</p> <p>11. Pas de bourrée зі зміною ніг en dehors та en dedans (обличчям до станка) Музичний розмір: 2/4. Вправа виконується на 4 такти.</p> <p>12. Pas de bourrée suivi по V позиції з просуванням убік (обличчям до станка).</p> <p>13. Relevés на півпальцях по I, II та V позиціях із витягнутих ніг, з demi-plié.</p> <p>14. Напівоберти (demi-détourné) по V позиції зі зміною ніг на півпальцях, починаючи з витягнутих ніг та з demi-plié.</p> <p><u>Exercice на середині зали</u> (усі вправи виконуються en face):</p> <p>1. Grands pliés по I, II та V позиціях.</p> <p>2. Battements tendus pliés soutenus в усіх напрямках.</p> <p>3. Battements tendus pour le pied з I та V позицій:</p> <p>а) із опусканням п'яти у II позицію;</p> <p>б) із опусканням п'яти у II позицію в demi-plié;</p> <p>в) зі скороченням ступні (flex) на 25°.</p> <p>4. Battements tendus jetés:</p> <p>а) з I та V позицій назад;</p> <p>б) з demi-plié по I та V позиціях у всіх напрямках.</p> <p>5. Battements frappés на 30° вбік.</p> <p>6. Battements retirés.</p> <p>7. Підготовка до rond de jambe en l'air на 45°, згинаючи та розгинаючи ногу по прямій лінії.</p> <p>8. Battements relevés lents на</p>		
--	---	--	--

	<p>45° з I та V позицій назад.</p> <p>9. Grands battements jetés з I та V позицій назад.</p> <p>10. Pas tombé та pas coupé на sur le cou-de-pied по V позиції на всій ступні та на півпальці.</p> <p>11. Pas de bourrée зі зміною ніг en dehors та en dedans.</p> <p>12. Pas de bourrée suivi по V позиції з просуванням убік.</p> <p>13. Pas couru назад.</p> <p>14. Relevés на півпальцях по I, II та V позиціях із витягнутих ніг, з demi-plié.</p> <p>15. Pas balancé. Музичний розмір: 3/4. Виконується на 1 такт.</p> <p>16. Основні пози класичного танцю: croisé та effacé вперед та назад носком у підлогу.</p> <p><u>Allegro</u> (всі стрибки виконуються en face):</p> <p>1. Pas échappé у II позицію. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 1 такт.</p> <p>2. Pas assemblé з винесенням ноги вбік. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти.</p> <p>3. Petit pas chassé вперед.</p> <p>4. Pas glissade вбік (обличчям до станка). Музичний розмір: 4/4. Виконується на 1 такт.</p> <p><u>Exercice на пальцях</u> (обличчям до станка):</p> <p>1. Відомості про підготовку пуантів до занять.</p> <p>2. Relevés по VI (I прямій) позиції. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти.</p> <p>3. Pas de bourrée suivi по VI (I прямій) позиції без просування.</p> <p>4. Relevés по I, II, V</p>		
--	---	--	--

	позиціях. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти. 5. Pas échappé у II позицію. Музичний розмір: 4/4. Виконується на 2 такти. 6. Pas de bourrée suivi у V позиції на місці, з просуванням вбік.		
Всього годин у навчальному році:		210	

Очікувані результати першого року навчання

Під час виконання програми підсумкового річного контролю 1-го року навчання учень/учениця:

- володіє термінологією класичного танцю (знає назви рухів французькою мовою, їх переклад та значення) у межах навчального матеріалу першого року;
- демонструє:
 - чітке виконання позицій ніг, рук та положення голови;
 - утримання опорної ступні без навантаження на великий палець;
 - arłomb під час виконання вправ;
 - утримання ваги тіла на опорній нозі під час виконання вправ;
 - положення рук arrondie та allongé під час виконання port de bras;
 - правильний ракурс у основних позах класичного танцю на середині зали;
 - чітке виконання елементарних стрибків;
 - правильний підйом ступні на пуанти;
- узгоджує виконання вправ з відповідним музичним темпом і ритмом.

Другий рік навчання. Завдання: повторення та розвиток навичок першого року навчання; робота над силою ніг та ступні; розвиток рівноваги на середині зали; продовження вивчення поз класичного танцю та форм port de bras; опанування стрибків з двох ніг на одну; подальший розвиток танцювальної координації.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 3. Виховання витривалості через повторювання вивчених рухів збільшеним обсягом та у більш прискореному темпі. Стрибки з двох ніг на одну. Вправи на пуантах на	Exercice біля станка: 1. Demi-pliés та grands pliés по I, II та V позиціях з port de bras (без роботи корпусу). 2. IV позиція ніг. 3. Demi-plié по IV позиції. 4. Grands pliés по IV позиції. 5. Rond de jambe par terre на demi-pliés en dehors та en dedans. 6. Battements fondus на 45° у всіх напрямках. 7. Battements soutenus	102	1. Координує роботу рук, корпусу та голови під час виконання вправ біля станка. 2. Демонструє чітку IV позицію ніг біля станка у pliés та на relevés. 3. Тримає рівновагу на опорній нозі з робочою ногою на

<p><i>середині зали</i></p>	<p>носком у підлогу в усіх напрямках.</p> <p>8. Rond de jambe en l'air на 45° en dehors та en dedans.</p> <p>9. Battements relevés lents на 90° по I та V позиціях у всіх напрямках.</p> <p>10. Relevés на півпальцях по IV позиції із витягнутих ніг і з demi-pliés.</p> <p>11. III port de bras.</p> <p><u>Exercice на середині зали:</u></p> <p>1. Battements tendus pour le pied з переходом з ноги на ногу по II позиції на витягнутих ногах та через demi-plié.</p> <p>2. Battements tendus jetés ríqués у всіх напрямках.</p> <p>3. Temps relevé par terre (préparation до rond de jambe par terre) en dehors та en dedans.</p> <p>4. Battements soutenus носком у підлогу в усіх напрямках.</p> <p>5. Battements frappés на 30° у всіх напрямках.</p> <p>6. Battements doubles frappés у всіх напрямках носком у підлогу.</p> <p>7. Battements relevés lents на 90° по I та V позиціях у всіх напрямках.</p> <p>8. Пози класичного танцю: I та III arabesque носком у підлогу.</p> <p>9. Напівоберти (demi-détourné) по V позиції зі зміною ніг на півпальцях, починаючи з витягнутих ніг та з demi-plié.</p> <p><u>Allegro (усі стрибки виконуються en face):</u></p> <p>1. Petit changement de pieds.</p> <p>2. Grand changement de pieds.</p> <p>3. Grand pas échappé у II позицію.</p> <p>4. Pas glissade вбік.</p>	<p>45° та 90° біля станка.</p> <p>4. Контролює нерухомість стегон під час виконання III port de bras.</p> <p>5. Чітко відтворює пози класичного танцю, зберігаючи arlomb на середині зали.</p> <p>6. Фіксує точку під час напівобертів і збереження V позиції на півпальцях.</p> <p>7. Виконує програмні стрибки з двох ніг на одну, починаючи та закінчуючи пружнім plié (без подвійного plié), зберігаючи задані позиції ніг у повітрі та на підлозі.</p> <p>8. Демонструє правильний підйом на пуанти та втримання рівноваги у вправах на середині зали.</p>
-----------------------------	---	---

	<p>5. Petit pas chassé назад. 6. Pas assemblé з винесенням ноги вперед та назад. 7. Pas jeté з винесенням ноги вбік. 8. Sissonne simple.</p> <p><u>Exercice на пальцях:</u></p> <p>1. Relevés по I, II та V позиціях. 2. Pas échappé у II позицію із I та V позицій. 3. Pas de bourrée suivi по V позиції на місці та en tournant. 4. Pas assemblé soutenu з винесенням ноги вбік (обличчям до станка). 5. Pas glissade вбік (обличчям до станка). 6. Pas tombé та pas coupé на sur le cou-de-pied по V позиції (обличчям до станка).</p>		
<p>Модуль 4. <i>Ускладнені вправи біля станка та на середині зали.</i> Положення épaulement біля станка. Стрибки в ракурсах épaulement. Подальший розвиток координації через додавання роботи рук у стрибках та пуантах</p>	<p><u>Exercice біля станка:</u></p> <p>1. Passé par terre с demi-plié в I позиції. 2. Battements tendus з petit développé та enveloppé по V позиції. 3. Battements tendus pour le pied в IV позицію на витягнутих ногах та в demi-plié без переходу з ноги на ногу. 4. Battements tendus jetés з petit développé та enveloppé по V позиції. 5. Battements soutenus на 45° у всіх напрямках. 6. Petits battements sur le cou-de-pied із акцентом уперед і назад. 7. Battements développés у всіх напрямках. 8. Relevés на півпальцях з ногою на sur le cou-de-pied з витягнутої ноги та з demi-pliés. 9. I port de bras з робочою ногою носком у підлогу на</p>	<p>108</p>	<p>1. Координує роботу опорної та робочої ноги під час виконання вправ біля станка та на середині зали.</p> <p>2. Демонструє натягнутість ніг і підтягнутість в стегнах у вправах.</p> <p>3. Чітко відтворює положення épaulement біля станка з утриманням рівності в плечах і стегнах (правило 4 точок).</p> <p>4. Координує роботу ніг, рук і голови та демонструє чіткий вихід у пози épaulement, зберігаючи плавність виконання у вправі temps lié par terre.</p>

	<p>опорній витягнутій нозі та у demi-plié в усіх напрямках.</p> <p>10. Положення épaulement croisé та effacé по I та V позиції.</p> <p><u>Exercice на середині зали:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Demi-pliés по IV позиції. 2. Grands pliés по IV позиції. 3. Rond de jambe par terre на demi-pliés en dehors та en dedans. 4. Battements fondus на 45° в усіх напрямках. 5. Battements soutenus на 45° в усіх напрямках. 6. Battements doubles frappés на 30° в усіх напрямках. 7. Temps lié par terre. 8. III port de bras. 9. Relevés на півпальцях по IV позиції із витягнутих ніг та з demi-pliés. 10. Поза класичого танцю носком у підлогу: ecartée вперед і назад; II arabesque. 11. Pas de bourrée зі зміною ніг із закінченням на épaulement en dehors та en dedans. 12. Pas de bourrée suivi на півпальцях по V позиції з просуванням вперед та назад en face та épaulement. <p><u>Allegro:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Temps sauté по IV позиції en face. 2. Pas échappé по IV позиції en face. 3. Double échappé по II та IV позиціях en face. 4. Pas glissade вперед, назад en face. 5. Pas chassé у позах croisée, effacée та ecartée. 6. Sissonne fermée убік en face. <p><u>Exercice на пальцях:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pas relevés по IV позиції 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Виконую вивчені стрибки з чіткістю силового посилу вгору, з міцним і пружним pliés, з підтягнутим корпусом та спиною. 6. Зберігає виворітність позицій ніг на підлозі та у повітрі. Демонструє витягнуті коліна та ступні під час стрибків. 7. У вправах на пуантах зберігає виворітність ніг у demi-pliés та на пальцях. 8. Рівномірно розподіляє центр ваги корпусу у вправах на зміну опорної ноги, утримуючи рівні стегна та плечі.
--	--	---

	(обличчям до станка). 2. Pas échappé по IV позиції (обличчям до станка). 3. Pas assemblé soutenu з винесенням ноги вбік. 4. Pas glissade вбік. 5. Pas de bourrée suivi по V позиції з просуванням вбік. 6. Pas couru з просуванням вперед та назад. 7. Кроки по V позиції з винесенням ноги вбік на 25° з просуванням вперед та назад. 8. Pas de bourrée зі зміною ніг en dehors та en dedans (обличчям до станка).		
Всього годин у навчальному році:		210	

Очікувані результати другого року навчання

Під час виконання програми підсумкового річного контролю 2-го року навчання учень/учениця:

- володіє термінологією класичного танцю (знає назви рухів французькою мовою, їх переклад та значення) у межах навчального матеріалу другого року;
- демонструє:
 - чітке виконання позицій ніг, рук та положення голови;
 - силу ніг та ступні у еxercісе біля станка, на середині зали, на пальцях та allegro;
 - положення éraulement біля станка;
 - рівновагу на середині зали;
 - рівномірний розподіл центру ваги корпусу у вправах;
 - пози класичного танцю та форми port de bras;
 - стрибки з двох ніг на одну;
 - координацію рухів ніг, рук та голови (у кожній частині уроку);
 - художню виразність у вправах.

Третій рік навчання. Завдання: повторення та розвиток навичок другого року навчання; розвиток рівноваги у вправах на півпальцях та на пальцях; комбінування вправ, прискорення темпу виконання (низка рухів виконується восьмими долями); посилення витривалості через повторення вивчених рухів; виконання вправ у éraulement в еxercісе біля станка, на пальцях та в allegro; вивчення нових поз класичного танцю та форм port de bras; вивчення обертів на двох ногах і preparation до pirouette у станка та на середині зали; введення стрибків з просуванням; наповнення рухів танцювальністю та виразністю в усіх розділах уроку.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 5. Розвиток координації через поєднання вправ та введення великих і маленьких поз в еxercіse біля станка та на середині зали. Прискорення темпу виконання. Поняття «затакт». Вправи в éraulement в еxercіse біля станка, на пальцях та в allegro</p>	<p>Exercіse біля станка:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Battements tendus з demi-pliés по II та IV позиціях з переходом з ноги на ногу в поєднанні з port de bras без роботи корпусу. 2. Battements tendus jetes balançoire. 3. Demi rond de jambe на 45° en dehors та en dedans. 4. Doubles battements fondus на всій ступні. 5. Petits battements sur le sou-de-pied з акцентом вперед і назад. 6. Relevés на півпальці з працюючою ногою на 30° та на 45°. 7. Pas tombé з просуванням, з ногою у положенні sur le sou-de-pied та носком у підлогу. 8. Pas coupé на всю ступню з винесенням ноги в усіх напрямках носком у підлогу та на 30°. 9. Temps relevé на 45° на всій ступні en dehors та en dedans. 10. Battements developés passé для зміни напрямку. 11. Поза attitude вперед, назад на 45° та 90°. 12. Préparation до pirouette з V позиції en dehors та en dedans. 13. III port de bras з ногою носком у підлогу в усіх напрямках на витягнутій нозі та в demi-plié. 14. Pas de bourrée-ballotté з відкриванням ноги носком у підлогу. 15. Pas de bourrée dessus-dessous з відкриванням ноги носком у підлогу (обличчям до станка). 16. Великі та маленькі пози: croisée, effacée, ecartée 	102	<ol style="list-style-type: none"> 1. Координує роботу рук, корпусу, голови та чіткий напрямок руху і висоту ноги при поєднанні вправ біля станка. 2. Зберігає чіткість та грамотність виконання вправ під час прискорення музичного темпу. 3. Володіє позами éraulement в еxercіse біля станка, на пальцях та в allegro. 4. Демонструє натягнутість, виворітність та рівне положення ступні опорної ноги на півпальцях. 5. Фіксує точку під час повороту (detourné) по V позиції та зберігає непорушність корпусу та координацію рук. 6. Утримує рівновагу та підтягнутість у спині при приземленні на одну ногу в розділі allegro. 7. Зберігає та рівномірно розподіляє центр ваги корпусу у вправах на одному місці та з просуванням, утримуючи рівні стегна та плечі,

	<p>вперед і назад носком у підлогу; II arabesque носком у підлогу на витягнутій нозі і на demi-pliés.</p> <p><u>Exercice на середині зали:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Demi-pliés та grands pliés по IV та V позиціях в положенні épaulement croisée та effacée. 2. Battements tendus: <ol style="list-style-type: none"> а) у маленьких і великих позах: effacée, croisée вперед та назад і в III arabesque; б) pour le pied з переходом з ноги на ногу по IV позиції на витягнутих ногах та через demi-plié. 3. Battements tendus jetés та battements tendus jetés piqué у маленьких і великих позах: effacée, croisée вперед та назад і в III arabesque. 4. Demi rond de jambe на 45° en dehors та en dedans. 5. Battements fondus у маленьких позах: effacée, croisée вперед та назад і в III arabesque носком у підлогу і на 45°. 6. Battements soutenus у маленьких позах: effacée, croisée вперед та назад і в III arabesque носком у підлогу і на 45°. 7. Battements frappés та battements doubles frappés у маленьких позах: effacée, croisée вперед та назад і в III arabesque носком у підлогу і на 30°. 8. Petits battements sur le cou-de-pied із акцентом вперед і назад. 9. Rond de jambe en l'air на 45° en dehors та en dedans. 10. Battements développés у всіх напрямках en face. 11. Pas tombé з просуванням, з ногою у положенні sur le cou-de- 	<p>в exercice на пальцях.</p>
--	---	-------------------------------

	<p>ried та носком у підлогу en face.</p> <p>12. Pas coupé на всю стопу з винесенням ноги в усіх напрямках носком у підлогу та на 30° en face.</p> <p>13. Grand battements jetés у великих позах: а) effacée, croisée вперед та назад; б) I та III arabesque.</p> <p>13. Relevés на півпальці з ногою на sur le sou-de-pied з витягнутої ноги та з demi-pliés.</p> <p>14. I та III port de bras з ногою носком у підлогу в усіх напрямках на витягнутій нозі і на demi-plié.</p> <p>15. Поворот (detourné) по V позиції зі зміною ніг на півпальцях, починаючи з витягнутих ніг і з demi-pliés.</p> <p><u>Allegro:</u></p> <p>1. Temps sauté по IV позиції на effacée та croisée.</p> <p>2. Grand pas échappé на effacée та croisée по IV позиції.</p> <p>3. Pas assemblé з відкриванням ноги вперед, назад на croisée та effacée.</p> <p>4. Pas glissade вперед, назад у маленьких позах.</p> <p>5. Sissonne simple у маленьких позах.</p> <p>6. Sissonne fermée у всіх напрямках en face.</p> <p>7. Saut de chat вперед.</p> <p>8. Temps levé у позах I та II arabesque (сценічний sissonne).</p> <p><u>Exercice на пальцях:</u></p> <p>1. Pas relevé у IV позиції en face, croisée та effacée.</p> <p>2. Pas échappé на IV позицію на croisée та effacée.</p>		
--	---	--	--

	<p>3. Pas assemblé soutenu en face та у маленьких позах croisée та effacée.</p> <p>4. Pas glissade вперед, назад en face та у маленьких позах croisée та effacée.</p> <p>5. Pas de bourrée з переміною ніг і з закінченням в épaulement en face.</p> <p>6. Pas de bourrée suivi у маленьких і великих позах із просуванням у всіх напрямках та en tournant.</p> <p>7. Pas couru вперед та назад.</p>		
<p>Модуль 6. Півпальці в exercіse біля станка. Оберти на двох ногах і preparation до pirouette у станка та на середині зали. Стрибки з просуванням. Укріплення ступні через ускладнення exercіse на пальцях</p>	<p><u>Exercіse біля станка:</u></p> <p>1. Battements tendus: а) у маленьких і великих позах та II arabesque; б) на 1/8 музичної долі.</p> <p>2. Battements tendus jetés: а) у маленьких і великих позах та II arabesque; б) на 1/8 музичної долі.</p> <p>3. Rond de jambe на 45° en dehors та en dedans.</p> <p>4. III port de bras з ногою носком у підлогу назад з demi-pliés на опорній нозі (розтяжка) без переходу з опорної ноги.</p> <p>5. Battements fondus: а) на півпальцях en face; б) з plié-relevé на всій ступні en face; в) у маленьких позах на всій ступні носком у підлогу, потім на 45°.</p> <p>6. Battements soutenus: а) на півпальцях en face; б) у маленьких позах на всій ступні носком у підлогу, потім на 45°.</p> <p>7. Battements frappés та battements doubles frappés на півпальцях en face.</p> <p>8. Petits battements sur le sou-de-pied на півпальцях.</p> <p>9. Temps relevé на 45° на півпальцях en dehors та en dedans.</p>	<p>108</p>	<p>1. Чітко виконує вправи під час комбінування та прискорення темпу на 1/8 музичної долі.</p> <p>2. Демонструє натягнутість, виворітність та рівне положення ступні опорної ноги на півпальцях під час виконання вправ біля станка.</p> <p>3. Зберігає положення робочої ноги при зміні напрямку та утримує вагу тіла на подушці опорної ноги під час повороту fouetté на 1/4 та 1/2 оберту.</p> <p>4. Демонструє виворітність ніг та координує роботу рук, корпуса та голови у вивчених видах pas de bourrée.</p> <p>5. Тримає рівновагу на опорній нозі та зберігає напрямок працюючої ноги у великих позах на</p>

	<p>10. Rond de jambe en l'air на 45°:</p> <p>а) на півпальцях; б) на всій ступні із закінченням в demi-pliés.</p> <p>11. Battements relevés lents та battements développés на всій ступні:</p> <p>а) у великих позах effacée, croisée, ecartée; б) attitude effacée, croisée; в) II arabesque.</p> <p>12. Grands battements jetés у великих позах.</p> <p>13. Pas tombé з просуванням в усіх напрямках, працююча нога на 45°.</p> <p>14. Pas courré на півпальцях з винесенням ноги в усіх напрямках на 30° та 45°.</p> <p>15. Поворот fouetté на 1/4 та 1/2 оберту носком у підлогу на витягнутій нозі і на demi-plié en face en dehors та en dedans.</p> <p>16. Soutenu en tournant на 1/2 оберту, носком у підлогу en dehors та en dedans.</p> <p>17. Pas de bourrée-ballotté з відкриванням ноги на 45°.</p> <p>18. Pas de bourrée dessus-dessous з відкриванням ноги на 45° (обличчям до станка).</p> <p><u>Exercice на середині зали:</u></p> <p>1. Demi-pliés та grands pliés з port de bras (без роботи корпусу).</p> <p>2. Battements tendus на ecartée вперед і назад.</p> <p>3. Battements tendus jetés:</p> <p>а) ecartée вперед і назад; б) balançoire en face; в) piqués у позах.</p> <p>4. Rond de jambe на 45° en dehors та en dedans.</p> <p>5. Battements fondus:</p> <p>а) ecartée вперед і назад носком у підлогу і на 45°;</p>	<p>середині зали.</p> <p>6. Контролює рівність в плечах та нерухомість стегон під час нахилу корпусу у temps lié par terre.</p> <p>7. Слідкує за утриманням вертикального положення корпусу та рівноваги під час виконання préparation до pirouette з V, II позицій en dehors та en dedans.</p> <p>8. Вміє одночасно зберегти рівність підтягнутого корпусу та чіткість позицій ніг у стрибках з просуванням.</p> <p>9. Демонструє художню виразність танцювальні рухи в ехеґсісе на пальцях.</p>
--	---	---

	<p>б) з plié-relevé на всій ступні en face; в) double на всій стопі en face.</p> <p>6. Battements soutenus écartée вперед і назад носком у підлогу і на 45°.</p> <p>7. Battements frappés та battements doubles frappés на écartée вперед і назад носком у підлогу і на 30°.</p> <p>8. Rond de jambe en l'air на 45° з закінченням в demi-pliés.</p> <p>9. Battements relevés lents та battements développés у великих позах: а) effacée, croisée вперед і назад; б) attitude croisée та effacée вперед і назад; в) в I та III arabesque.</p> <p>10. IV port de bras.</p> <p>11. Temps lié par terre із перегинанням корпусу.</p> <p>12. Préparation до pirouette з V, II позицій en dehors та en dedans.</p> <p>13. Pas de bourrée dessus-dessous носком у підлогу.</p> <p>14. Pas de bourrée-ballotté з відкриванням ноги носком у підлогу.</p> <p>15. Pas balancé на 1/4 оберту.</p> <p>16. Pas de basque на 1/4 оберту (сценічна форма).</p> <p><u>Allegro:</u></p> <p>1. Temps sauté по I, II та V позиціях з просуванням у всіх напрямках.</p> <p>2. Changement de pieds з просуванням у всіх напрямках.</p> <p>3. Pas écharpé на II позицію із закінченням на одну ногу, інша нога у положенні sur le sou-de-pied вперед та назад.</p> <p>4. Double assemblé.</p> <p>5. Sissonne fermée у маленьких позах croisée,</p>		
--	--	--	--

	<p>effacée та ecartée. 6. Pas de basque вперед. 7. Saut de chat в бік. 8. Temps levé у позі III arabesque (сценічний sissonne).</p> <p><u>Exercice на пальцях:</u> 1. Sus-sous з просуванням у всіх напрямках. 2. Double échappé на II та IV позиції. 3. Pas assemblé soutenu на croisée вперед і назад. 4. Напівоберт (demi-detourné) по V позиції зі зміною ніг. 5. Sissonne simple en face та epaulement. 6. Pas jeté на місці з відкриванням ноги в бік. 7. Temps lié par terre. 8. Pas de bourrée-ballotté з відкриванням ноги носком у підлогу. 9. Pas balancé. 10. Pas de basque (сценічна форма).</p>		
Всього годин у навчальному році:		210	

Очікувані результати третього року навчання

Під час виконання програми підсумкового річного контролю 3-го року навчання учень/учениця:

- володіє термінологією класичного танцю (знає назви рухів французькою мовою, їх переклад та значення) у межах навчального матеріалу третього року;
- концентрує увагу та вміє виправити елементарні технічні помилки, спираючись на поради викладача;
- демонструє:
 - напругу в м'язах, не розслабляючи їх протягом усієї комбінації;
 - утримання рівноваги у вправах на півпальцях та на пальцях;
 - чітке виконання вправ під час комбінування та прискоренні темпу на 1/8 музичної долі;
 - точність виконання та рівновагу в обертах і preparation до pirouette у станка та на середині зали;
 - чітке дотримання правил виконання стрибків з просуванням;
 - злагоджену координацію вправ, танцювальність та виразність (у кожній частині уроку).

Четвертий рік навчання. Завдання: повторення та розвиток навичок третього року навчання; розвиток рівноваги та укріплення стійкості корпусу у вправах на одній нозі; введення півпальців в ехерсісе на середині зали; початок освоєння рухів en tournant; насичення уроку різними видами обертів; початкове вивчення стрибків на пальцях; подальший розвиток координації рухів в усіх розділах уроку, робота над виразністю та музичністю виконання.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 7. <i>Опрацювання вже знайомих рухів на півпальцях.</i> <i>Рухи en tournant.</i> <i>Нові пози та форми port de bras.</i> <i>Стрибки на пальцях</i></p>	<p><u>Exercice біля станка:</u> 1. Battements tendus pour batteries. 2. Demi rond de jambe на 45° на півпальцях та на demi-plié en dehors та en dedans. 3. Battements fondus: а) у маленьких позах на півпальцях; б) з plié-relevé на півпальцях; в) plié-relevé з demi rond de jambe на всій ступні. 4. Doubles battements fondus на півпальцях en face та у маленьких позах. 5. Battements frappés на 1/8 музичної долі. 6. Battements frappés та battements doubles frappés у позах на півпальцях. 7. Flic вперед та назад на всій ступні. 8. Battements relevés lents та battements développés на півпальцях en face. 9. Battements développés passé для переходу із пози в позу на всій стопі. 10. Demi rond de jambe на 90° на всій ступні en dehors та en dedans. 11. Grands battements jetés passé par terre із закінченням носком у підлогу вперед та назад. 12. Поворот (detourné) по V позиції зі зміною ніг на півпальцях, починаючи з витягнутих ніг і з demi-</p>	<p>102</p>	<p>1. Демонструє координаційність прийомів, необхідних для виконання кожної вправи.</p> <p>2. Зберігає aplomb під час виконання вправ на півпальцях на одній нозі.</p> <p>3. Володіє вмінням передавати центр ваги корпусу, зберігаючи рівновагу.</p> <p>4. Чітко дотримує ракурси корпусу та положення голови.</p> <p>5. Володіє прийомом м'якого, безперервного, кантиленного руху під час виконання рухів fondus.</p> <p>6. Демонструє фіксацію пози в повітрі, володіє належним plié для різних стрибків.</p> <p>7. Володіє початковою технікою виконання стрибків на пальцях.</p>

	<p>pliés.</p> <p>13. Soutenu en tournant на 1/2 оберту, починаючи з ногою на 45° у всіх напрямках en dehors та en dedans.</p> <p>14. Pirouette sur le cou-de-pied з II та V позицій на 1/2 оберту en dehors та en dedans.</p> <p>15. Напівоберт з переходом з ноги на ногу через glissade en dehors та en dedans.</p> <p><u>Exercice на середині зали:</u></p> <p>1. Battements tendus en tournant на 1/8 оберту en dehors та en dedans.</p> <p>2. Battements tendus jetés en tournant на 1/8 оберту en dehors та en dedans.</p> <p>3. Rond de jambe par terre en tournant на 1/8 оберту.</p> <p>4. Battements fondus:</p> <p>а) на півпальцях en face;</p> <p>б) double на півпальцях en face.</p> <p>5. Battements soutenus на 45° на півпальцях en face.</p> <p>6. Battements frappés та battements doubles frappés:</p> <p>а) на півпальцях;</p> <p>б) із закінченням на demi-plié носком у підлогу en face.</p> <p>7. Petit battement sur le cou-de-pied на півпальцях en face.</p> <p>8. Temps relevé на 45° на всій ступні en dehors та en dedans.</p> <p>9. Pas coupé на півпальцях.</p> <p>10. Pas tombé з просуванням, з ногою на 45° en face.</p> <p>11. Battements développés passé для зміни напрямку на всій ступні en face та у позах.</p> <p>12. Поворот fouetté на 1/4 та 1/2 оберту з пози у позу носком у підлогу на</p>		
--	--	--	--

	<p>витагнутій нозі і на demi-pliés en dehors та en dedans.</p> <p>13. Pas de bourrée-ballotté на 45°.</p> <p>14. V port de bras.</p> <p>15. IV arabesque носком у підлогу.</p> <p>16. Pas piqué fondu з просуванням вперед і назад.</p> <p>17. Préparation до pirouette з IV позиції en dehors та en dedans.</p> <p>18. Soutenu en tournant на 1/2 оберту носком у підлогу en dehors та en dedans.</p> <p>19. Glissade en tournant на 1/2 оберту з просуванням вбік en dehors та en dedans.</p> <p><u>Allegro:</u></p> <p>1. Temps sauté en tournant по I, II та V позиціям 1/4 оберту.</p> <p>2. Changement de pieds:</p> <p>а) з невеликим розкриттям ніг вбік;</p> <p>б) en tournant на 1/4 оберту.</p> <p>3. Pas échappé на IV позицію із закінченням на одну ногу, інша в положенні sur le cou-de-pied вперед та назад.</p> <p>4. Pas échappé en tournant по II та IV позиціям на 1/4 оберту.</p> <p>5. Pas assemblé з просуванням у всіх напрямках en face.</p> <p>6. Pas jeté з просуванням у всіх напрямках en face з ногою у положенні sur le cou-de-pied.</p> <p>7. Sissonne ouverte par developpé на 45° en face і у позах.</p> <p>8. Sissonne tombé en face та у позах.</p> <p>9. Pas emboité sur le cou-de-pied без просування.</p> <p>10. Tour en l'air по V</p>		
--	---	--	--

	<p>позиції на 1/2 оберту (чоловічий клас).</p> <p>Exercice на пальцях:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pas écharré en tournant по II позиції на 1/8 оберту. 2. Pas écharré на II позицію із закінченням на одну ногу, інша у положенні sur le cou-de-pied вперед та назад. 3. Pas assemblé soutenu en tournant на 1/2 оберту en dehors та en dedans. 4. Pas glissade en tournant на 1/2 оберту з просуванням вбік. 5. Sissonne simple en tournant на 1/8 та 1/4 оберту. 6. Поворот (detourné) по V позиції зі зміною ніг. 7. Pas piqué з просуванням вбік, вперед та назад у маленьких позах з ногою у положенні sur le cou-de-pied. 8. Pas piqué fondu по діагоналі вперед та назад. 9. Pas de bourrée dessus-dessous носком у підлогу. 10. Pas польки вперед. 11. Pas balancé на 1/4 оберту. 12. Temps sauté по V позиції без просування. 13. Changement de pieds без просування en face. 		
<p>Модуль 8. <i>Ускладнення вправ через комбінування та прискорення темпу.</i> <i>Різноманітні види обертів.</i> <i>Елементи adagio на основі вивчених рухів і поз</i></p>	<p>Exercice біля станка:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rond de jambe на 45° на півпальцях та на demi-plié en dehors та en dedans. 2. III port de bras з ногою носком у підлогу назад з demi-pliés на опорній нозі (розтяжка) з переходом з опорної ноги. 3. IV arabesque носком у підлогу та на 45°. 4. Battements fondus на 90° на всій ступні та на півпальцях en face. 5. Battements soutenus на 90° на всій ступні та на 	<p>108</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дотримується чіткого виконання комбінаційних вправ при зміні музичного розміру та темпу. 2. Володіє достатньою рівновагою і силою корпусу та утримує належну висоту ніг, під час переходу у великих позах. 3. Демонструє координацію

	<p>півпальцях en face.</p> <p>6. Battements frappés та battements doubles frappés на півпальцях en face та у позах із закінченням у demi-plié носком у підлогу.</p> <p>7. Flic-flac en face:</p> <p>а) без оберту на всій ступні та із закінченням на півпальці;</p> <p>б) на 1/2 оберту.</p> <p>8. Rond de jambe en l'air на 45° з plié-relevé з закінченням на всю ступню en dehors та en dedans.</p> <p>9. Battements relevés lents та battements développés на півпальцях у великих позах.</p> <p>10. Grand rond de jambe на всій ступні en dehors та en dedans.</p> <p>11. Demi rond de jambe на 90° на півпальцях en dehors та en dedans.</p> <p>12. Grands battements jetés pointés.</p> <p>13. Напівоберти на одній нозі en dehors та en dedans:</p> <p>а) з ногою на sur le cou-de-pied;</p> <p>б) з прийомом pas tombé.</p> <p>14. Soutenu en tournant на повний оберт, носком у підлогу та на 45° у всіх напрямках en dehors та en dedans.</p> <p>15. Pirouettes з V позиції en dehors та en dedans.</p> <p><u>Exercice на середині зали:</u></p> <p>1. Rond de jambe на 45° у demi-plié en dehors та en dedans.</p> <p>2. III port de bras з ногою носком у підлогу назад з demi-pliés на опорній нозі (розтяжка) без переходу з опорної ноги.</p> <p>3. Battement fondu на 45°:</p> <p>а) на півпальцях у позах;</p> <p>б) double на півпальцях</p>	<p>у просторі під час виконання обертів на місці та з просуванням.</p> <p>4. Виконує одночасний поштовх та посыл корпусу з координацією рук, ніг та голови в напрямку просування у стрибках.</p> <p>5. Контролює рівновагу і демонструє підтягнутість корпусу для плавного сходу на одну ногу в еxercіse на пальцях.</p> <p>6. Наповнює рухи художньою забарвленістю, виразністю та передає характер музики під час виконання вправ.</p>
--	---	--

	<p>у позах;</p> <p>в) з plié-relevé на півпальцях en face.</p> <p>4. Battement fondu на 90° на всій ступні en face та у позах.</p> <p>5. Battement soutenu на 90° на всій ступні en face та у позах.</p> <p>6. Flic-flac на всій ступні.</p> <p>7. Rond de jambe en l'air на 45° на всій ступні з plié-relevé en dehors та en dedans.</p> <p>8. Battements relevés lents та battements développés на всій ступні у великих позах:</p> <p>а) ecartée;</p> <p>б) II arabesque.</p> <p>9. IV arabesque на 45° та 90°.</p> <p>10. Demi rond de jambe на 90° на всій ступні en dehors та en dedans.</p> <p>11. Grand battements jeté у великих позах:</p> <p>а) ecartée;</p> <p>б) II-ий arabesque.</p> <p>12. Pas de bourrée dessus-dessous на 45°.</p> <p>13. Pas de bourrée з переміною ніг en tournant en dehors та en dedans.</p> <p>14. Soutenu en tournant на повний оберт, носком у підлогу en dehors та en dedans.</p> <p>15. Tour chainés (4-6).</p> <p>16. Glissade en tournant по діагоналі (4-6).</p> <p>17. Pirouettes з II, V та IV позицій en dehors та en dedans (із закінченням у V та IV позиції).</p> <p>18. Préparation до pirouettes piqués.</p> <p>19. Préparation до pirouettes з dégagé.</p> <p><u>Allegro:</u></p> <p>1. Pas assemblé з просуванням у маленьких позах.</p>		
--	--	--	--

	<p>2. Pas jeté з просуванням у маленьких позах з ногою в положенні sur le cou-de-pied.</p> <p>3. Pas emboité вперед та назад:</p> <p>а) sur le cou-de-pied з просуванням;</p> <p>б) на 45° без просування.</p> <p>4. Pas coupé-ballonné вбік без просування en face.</p> <p>5. Temps levé з ногою у положенні sur le cou-de-pied.</p> <p>6. Temps lie sauté.</p> <p>7. Saut de chat (з кидком ніг назад).</p> <p>8. Sissonne simple en tournant на 1/4 оберту.</p> <p><u>Exercice на пальцях:</u></p> <p>1. Pas échappé en tournant на 1/4 оберту по II позиції.</p> <p>2. Pas échappé en tournant на 1/8 оберту по IV позиції.</p> <p>3. Pas échappé на IV позицію із закінченням на одну ногу, інша нога у положенні sur le cou-de-pied вперед та назад.</p> <p>4. Pas jete у позах на 45°.</p> <p>5. Sissonne ouverte par développés на 45° у всіх напрямках en face та у позах.</p> <p>6. Pas coupé-ballonné з відкриванням ноги вбік en face.</p> <p>7. Pas de bourrée-ballotté на 45°.</p> <p>8. Pas de bourrée dessus-dessous на 45°.</p> <p>9. Préparation до pirouette з V та IV позицій en dehors та en dedans.</p> <p>10. Pas польки назад.</p>		
Всього годин у навчальному році:	210		

Очікувані результати четвертого року навчання

Під час виконання програми підсумкового річного контролю 4-го року навчання учень/учениця:

- володіє термінологією класичного танцю (знає назви рухів французькою мовою, їх переклад та значення) у межах навчального матеріалу четвертого року;

- вміє аналізувати технічні помилки, спираючись на поради викладача;

- демонструє:

чистоту та грамотність виконання вправ та рухів en tournant;

підйом на півпальці в ехерсісе на середині зали;

aplomb у вправах на одній нозі;

різні види обертів;

узгоджений поштовх і посил корпуса з координацією рук, ніг, голови та належним plié у стрибках;

початкові стрибки на пальцях;

- наповнює рухи художньою виразністю та передає характер музики під час виконання вправ (у кожній частині уроку).

П'ятий рік навчання. Завдання: повторення та розвиток навичок четвертого року навчання; ускладнення техніки виконання вправ, удосконалення художньої виразності і розвиток артистичності та індивідуальних здібностей учня; робота над стійкістю на півпальцях та пальцях у великих позах; подальше освоєння техніки pirouette та різних видів обертів (на півпальцях та пальцях); початок вивчення заносок та розвиток елевації у великих стрибках.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 9. Ускладнення та удосконалення техніки виконання вправ та видів обертів у всіх розділах уроку. Заноски</p>	<p>Ехерсісе біля станка:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поворот fouetté на 45° на витягнутій нозі і з demi-plié на 1/4 оберту en dehors та en dedans. 2. Battements fondus на 90° на півпальцях у великих позах. 3. Battements soutenus на 90° на півпальцях у великих позах. 4. Battements frappés та battements doubles frappés на півпальцях en face та у позах із закінченням у demi-plié на 30°. 5. Rond de jambe en l'air на 45° з plié-relevé з закінченням на півпальці en dehors та en dedans. 6. Battements releves lents та battements developpes у великих позах: 	102	<ol style="list-style-type: none"> 1. Демонструє координаційність прийомів у вправах en tournant в усіх розділах уроку. 2. Контролює рівновагу, демонструє підтягнутість корпуса та підйом на півпальці в ускладненій формі adagio. 3. Володіє технікою виконання вправ en tournant в стрибках та на пальцях. 4. Демонструє виконання різних видів обертів на півпальцях та

	<p>а) з підйомом на півпальці; б) на demi-plié; в) з переходом з ноги на ногу en face .</p> <p>7. IV arabesque на 90°.</p> <p>8. Grands battements jetés на півпальцях en face та у великих позах.</p> <p>9. Напівоберти з ногою на 30° та на 45° en dehors та en dedans.</p> <p><u>Ехерсісе на середині зали:</u></p> <p>1. Battements tendus en tournant на 1/4 оберту en dehors та en dedans.</p> <p>2. Battements tendus jetés en tournant на 1/4 оберту en dehors та en dedans.</p> <p>3. Flic-flac із закінченням на півпальці.</p> <p>4. Rond de jambe par terre en tournant на 1/4 оберту en dehors та en dedans.</p> <p>5. Rond de jambe en l'air на 45° на півпальцях en dehors та en dedans.</p> <p>6. Battement soutenu на 90° на півпальцях en face.</p> <p>7. Pas de bourrée-ballotté на 45° en tournant на 1/8 та 1/4 оберту.</p> <p>8. Pas de bourrée dessus-dessous на 45° en tournant.</p> <p>9. Soutenu en tournant повний оберт, з ногою на 45° en dehors та en dedans.</p> <p>10. VI port de bras.</p> <p>11. Temps lié на 90° на всій ступні.</p> <p>12. Demi rond de jambe на 90° на demi-plié en dehors та en dedans.</p> <p>13. Grands battements jetés pointés.</p> <p>14. I та II arabesque piqué або з plié-relevé на півпальцях з переходом з боку в бік через pas chassé.</p> <p>15. Pirouettes piqués (2-4).</p> <p>16. Pirouettes з dégagé (2-4).</p>	<p>пальцях.</p> <p>5. Демонструє ретельну дотягнутість ніг у виконанні заносок.</p>
--	--	---

	<p><u>Allegro:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Temps sauté en tournant по I, II та V позиціям на 1/2 оберту. 2. Changement de pieds en tournant на 1/2 оберту. 3. Pas échappé en tournant по II та IV позиціях на 1/2 оберту. 4. Pas assemblé з просуванням з прийомів: крок, pas glissade та pas coupé. 5. Pas jeté з просуванням у всіх напрямках у маленьких позах з ногою на 45°. 6. Pas coupé-ballonné вперед та назад у позах без просування. 7. Pas ballonné вбік en face. 8. Entrechat-quatre. 9. Сценічний sissonne в I та II arabesque з переходом з боку в бік через pas chassé. 10. Tour en l'air по V позиції повний оберт (чоловічий клас). <p><u>Exercice на пальцях:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pas échappé en tournant на 1/4 оберту по IV позиції. 2. Pas assemblé soutenu en tournant на повний оберт en dehors та en dedans. 3. Sissonne simple en tournant на 1/2 оберту. 4. Pas tombé із пози у позу на 45°. 5. Relevé на одній нозі, інша нога в положенні sur le cou-de-pied і на 45° (2-4). 6. Pas de bourrée з переміною ніг en tournant en dehors та en dedans. 7. Pas de bourrée-ballotté en tournant на 45° на 1/8, 1/4 оберту. 8. Pas jeté у великі пози. 9. Pas ballonné у всіх напрямках на місці. 10. Glissade en tournant: 		
--	---	--	--

	<p>а) вбік en dehors та en dedans; б) по діагоналі (4-6). 11. Tour chainés (4-6). 12. Pirouette з V та IV позицій en dehors та en dedans. 13. Temps sauté по V позиції на місці. 14. Changement de piéd на місці.</p>		
<p>Модуль 10. <i>Закріплення та удосконалення вивченого матеріалу через художню виразність та артистизм. Елевація. Підготовка до випускного іспиту</i></p>	<p><u>Ехерсісе біля станка:</u> 1. Demi-pliés та grands pliés по IV та V позиціях в épaulement croisée та effacée. 2. Поворот fouetté на 45° на витягнутій нозі і з demi-plié на 1/2 оберту en dehors та en dedans. 3. Battements développés ballottés. 4. Battements relevés lents та battements développés passé для переходу із пози в позу на півпальцях. 5. Grand rond de jambe на півпальцях та з plié-relevé en dehors та en dedans. 6. Grands battements jetés: а) développés; б) envelopés.</p> <p><u>Ехерсісе на середині зали:</u> 1. Battements soutenus на 90° на півпальцях у великих позах. 2. Grand rond de jambe на всій ступні та на demi-plié en dehors та en dedans. 3. Grands battements jetés développés. 4. Tour chainés (4-8). 5. Glissade en tournant по діагоналі (4-8). 6. Pirouettes piqués (4-8). 7. Pirouettes з dégagé (4-8). 8. Pirouettes з V позиції по одному підряд en dehors (4-6). 9. Pirouettes з V та IV позицій en dehors та en dedans (на 2 оберту).</p>	108	<p>1. Демонструє чітке та легке виконання технічних вправ у всіх частинах уроку.</p> <p>2. Володіє стильовими особливостями виконання комбінацій залежно від характеру музики.</p> <p>3. Виконує великі стрибки з різних прийомів, застосовуючи елевацію.</p> <p>4. Демонструє виконавську індивідуальність та артистизм у всіх частинах уроку.</p>

	<p><u>Allegro:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pas échappé battu. 2. Pas ballonné у всіх напрямках на місці та з просуванням. 3. Royale. 4. Sissonne simple en tournant на 1/2 оберту. 5. Pas emboité на 45° вперед і назад з просуванням та en tournant. 6. Grand sissonne ouverte par developpé en face та у позах. 7. Grand assemblé вбік та вперед з прийомів: крок, pas glissade та pas chassé. 8. Grand pas de chat. <p><u>Exercice на пальцях:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pas échappé en tournant на 1/2 оберту по II позиції. 2. Relevé на одній нозі, інша нога в положенні sur le cou-de-pied на 1/8 та 1/4 оберту. 3. Pas ballonné у всіх напрямках з просуванням. 4. Pas de bourrée dessus-dessous en tournant на 45°. 5. Pirouettes piqués (2-4). 6. Pirouettes з dégagé (2-4). 7. Temps sauté по V позиції з просуванням у всіх напрямках. 8. Changement de piéd з просуванням у всіх напрямках та en tournant. 		
Всього годин у навчальному році:		210	

Очікувані результати за весь період навчання

Під час виконання програми підсумкового річного контролю за весь період навчання учень/учениця:

- володіє термінологією класичного танцю (знає назви рухів французькою мовою, їх переклад та значення) у межах навчального матеріалу середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти;
- знає та володіє всією структурою еxercise класичного танцю (біля станка, на середині зали, пальцях та allegro);
- демонструє:
 - засоби виразності, координаційність прийомів у вивчених формах port de bras, позах у межах навчальної програми;
 - технічний рівень, індивідуальну виконавську майстерність, артистичність та художню виразність;

- володіє стильовими особливостями виконання комбінацій залежно від характеру музики;

- готовий до здобуття фахової передвищої мистецької освіти або продовження навчання за освітньою програмою на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти за фахом або спорідненими видами мистецтв.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базарова Н. П., Мей В. П. Азбука классического танца. Ленинград : Искусство, 1983. 208 с.
2. Базарова Н. П. Классический танец. Санкт-Петербург : Лань, 2009. 204 с.
3. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. Київ : Музична Україна, 1990. 256 с.
4. Боголюбская М. С. Музыкально-хореографическое искусство в системе эстетического и нравственного воспитания. Москва : ВНИЦТИКПР, 1986. 180 с.
5. Ваганова А. Я. Основы классического танца. Изд. 6. Санкт-Петербург : Лань, 2000. 192 с.
6. Вихрева Р. К. Классический танец для начинающих. Москва : МГАХ, 2004. 114 с.
7. Зайфферт Д. Педагогика и психология танца. Санкт-Петербург : Лань, 2015. 127 с.
8. Зихлинская Л. Р., Мей В. П. Первые шаги. Примеры уроков для молодых педагогов профессиональных хореографических училищ. Киев : Логос, 2003. 260 с.
9. Зихлинская Л. Р. Вторая ступенька. Практическое пособие по методике преподавания классического танца в младших классах (второй год обучения). Киев : Ліра-К, 2017. 380 с.
10. Зихлинская Л. Р., Гончаренко І. Л. Третья ступенька. Практическое пособие по методике преподавания классического танца в младших классах (третий год обучения). Киев : Ліра-К, 2021. 300 с.
11. Костровицкая В. С., Писарев А. А. Школа классического танца. Ленинград : Искусство, 1968. 264 с.
12. Костровицкая В. С. 100 уроков классического танца. Ленинград : Искусство, 1978. 262 с.
13. Прибылов Г. Н. Методическое пособие по классическому танцу для педагогов-хореографов младших и средних классов. Москва : Галерея, 1999. 65 с.
14. Прибылов Г. Н. Словарь-справочник. Терминология классического танца. Москва : МГАХ, 2006. 120 с.
15. Тарасов Н. И. Классический танец. Москва : Искусство, 1981. 478 с.
16. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю. Київ : Альтерпрес, 2007. 324 с.
17. Ярмолович Л. И. Принципы музыкального оформления урока классического танца. Ленинград : Музыка, 1968. 143 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень учнів
Початковий	1–3	Учень/учениця здатний/а відтворити незначну частину вправ біля станка та комплекс рухів на середині залу. Допускає значні технічні помилки у виконанні танцювальних рухів, здатний виправляти їх тільки з допомогою викладача. Виконує всі частини уроку без дотримання музично-ритмічної структури, неемоційно, маловиразно.
Середній	4–6	Учень/учениця здатний/а відтворити не в повному обсязі вправи біля станка та комплекс рухів на середині залу. Допускає значні помилки у виконанні навчального матеріалу, але виправляє їх самостійно. Не завжди дотримується музичноритмічної структури, маловиразно, без відповідної манери виконання рухів.
Достатній	7–9	Учень/учениця в повному обсязі засвоїв/ла навчальний матеріал. Вірно виконує технічні вправи, допускаючи незначні помилки в деяких ускладнених рухах. Правильно в заданому характері, манері та з дотриманням музичноритмічної структури виконує вправи, рухи, комбінації, але припускає незначні недоліки.
Високий	10–12	Учень/учениця швидко засвоює весь навчальний матеріал, вправи виконує чітко, технічно, скоординовано в заданому характері та дотриманням музичноритмічної структури. Демонструє артистичність та індивідуальність виконання.